

การประยุกต์หลักพุทธธรรมเพื่อส่งเสริมการอนุรักษ์ผ้าทอพื้นเมือง ของเทศบาลตำบลเวียงยอง

APPLICATION OF BUDDHIST PRINCIPLES TO PROMOTE THE CONSERVATION OF LOCAL WOVEN FABRICS. OF WIANG YONG SUBDISTRICT MUNICIPALITY

พระจอม เขมจิตโต (อินตา)

นิสิตหลักสูตรรัฐประศาสนศาสตรมหาบัณฑิต

มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย วิทยาลัยสงฆ์ลำพูน

บทคัดย่อ

การศึกษาวิจัยเรื่อง “การประยุกต์หลักพุทธธรรมเพื่อส่งเสริมการอนุรักษ์ผ้าทอพื้นเมืองของเทศบาลตำบลเวียงยอง” ผู้วิจัยได้ใช้การวิจัยแบบผสมวิธี (Mixed Methods Research) โดยใช้ระเบียบวิธีวิจัยเชิงปริมาณ (Quantitative Research) โดยการเก็บรวบรวมข้อมูลด้วยวิธีการแจกแบบสอบถาม (Questionnaire) กับกลุ่มประชากรที่ได้กำหนดไว้ และการวิจัยเชิงคุณภาพ (Qualitative Research) โดยการเก็บรวบรวมข้อมูลด้วยวิธีการสัมภาษณ์

ผลการวิจัยพบว่า 1. ระดับความคิดเห็นเกี่ยวกับการอนุรักษ์ผ้าทอพื้นเมืองของเทศบาลตำบลเวียงยอง โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก ($\bar{x} = 3.84$, S.D. = 0.558) 2. ผลการเปรียบเทียบความคิดเห็นเกี่ยวกับการอนุรักษ์ผ้าทอพื้นเมืองของเทศบาลตำบลเวียงยอง โดยภาพรวม จำแนกตามเพศ พบว่า แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญ (t = -0.305, Sig. = 0.012) ดังนั้นจึงยอมรับสมมติฐานการวิจัย จำแนกตามอายุ พบว่า ไม่แตกต่างกัน (F=0.034, Sig.=0.992) จำแนกตามวุฒิการศึกษา พบว่า ไม่แตกต่างกัน (F=0.504, Sig. = 0.680) จำแนกตามสถานภาพ พบว่า ไม่แตกต่างกัน (F= 1.223, Sig.=0.301) จำแนกตามอาชีพ พบว่า ไม่แตกต่างกัน (F=1.726, Sig.=0.114) จำแนกตามรายได้ พบว่า ไม่แตกต่างกัน (F=0.423, Sig. = 0.792) ดังนั้นจึงปฏิเสธสมมติฐานการวิจัย 3. การประยุกต์หลักพุทธธรรมเพื่อส่งเสริมการอนุรักษ์ผ้าทอพื้นเมืองของเทศบาลตำบลเวียงยองโดยใช้หลักปธาน 4 ประการด้วย สังวรปธานคือการปลูกฝังความคิดจิตสำนึกของคนในสังคมให้เห็นความสำคัญ ปหานปธานคือการให้ความรู้

เกี่ยวกับประโยชน์ที่ได้จากการอนุรักษ์ผ้าทอพื้นเมือง ภาวนาปธานคือการจัดเวทีแลกเปลี่ยนความรู้
เกี่ยวกับการอนุรักษ์ผ้าทออยู่เป็นประจำ อนุรักษ์นาปธานคือการส่งเสริมให้เกิดกิจกรรมในการอนุรักษ์
ผ้าทอพื้นเมือง

คำสำคัญ : การประยุกต์, หลักปธาน 4, การอนุรักษ์ผ้าทอพื้นเมือง

Abstract

Research study on “Application of Buddhist principles to promote the conservation of native textiles in Wiang Yong Subdistrict Municipality”, the researcher used Mixed Methods Research using a quantitative research methodology. (Quantitative Research) by collecting data by means of handing out questionnaires. (Questionnaire) with the population that has been defined and qualitative research by collecting data by interview method.

The results of the research were as follows: 1. The opinion level on the conservation of native textiles of Wiang Yong Subdistrict Municipality Overall, it was at a high level ($\bar{x} = 3.84$, $SD = 0.558$). 2. The results of the comparison of opinions on the conservation of local textiles of Wiang Yong Subdistrict Municipality. Overall, classified by sex, it was found that they were different ($t = -0.305$, $Sig. = 0.012$), therefore accepting the research hypothesis, classified by age, found no difference ($F = 0.034$, $Sig. = 0.992$). Classified by educational background, found no difference ($F = 0.504$, $Sig. = 0.680$) Classified by status found no difference ($F = 1.223$, $Sig. = 0.301$) Classified by occupation found no difference ($F = 1.726$, $Sig. = 0.114$) Classified by income found no difference ($F = 0.423$, $Sig. = 0.792$), therefore rejecting the research hypothesis Cultivating ideas and conscience of people in society to see the importance Pathan Pathana is to educate about the benefits of conserving native textiles. Phawana Pathan is a regular forum to exchange knowledge about the conservation of woven fabrics. Conservation is to promote activities to conserve native weaves.

Keywords : Application, principle 4, conservation of local woven fabrics

บทนำ

การทอผ้าเป็นกระบวนการคิดจำ และทำงานอย่างเป็นระบบ โดยเฉพาะอย่างยิ่ง การทอผ้ามี
ลวดลายตามกรรมวิธีจัก ยก ชิด มัดหมี่ ต้นกำเนิดของเทคนิคมัดหมี่ เป็นมรดกทางวัฒนธรรมหินใหม่มี
แหล่งกำเนิดในแผ่นดินใหญ่ของเอเชียตะวันออกเฉียงใต้มาตั้งแต่ยุคหินใหม่ ผู้คนแถบนี้ ได้อพยพย้าย
มาอยู่ตามเกาะต่าง ๆ ในช่วง 2,500 ปี มาแล้ว ได้นำเอาเทคนิคการทอผ้ามัดหมี่ โดยใช้ใยจากเปลือก
ไม้และฝ้ายไปเผยแพร่ด้วยหลักฐานที่นักมานุษยวิทยา มาใช้อ้างอิงในทฤษฎีนี้ก็คือ ลวดลายและ
สัญลักษณ์ในผ้ามัดหมี่ ที่ทออยู่ในหมู่เกาะที่ไม่ได้ติดต่อกับภายนอกเลย สะท้อนให้เห็น อิทธิพลของ
ดองซอน (Dong Son) ซึ่งมีศูนย์กลางอยู่ในแถบอันนัมในเวียดนามเหนืออย่างชัดเจน ด้วยเหตุผลนี้ทำ
ให้เทคนิคนี้รู้จักกันแพร่หลายทั่วโลกในชื่อของอิกัต (ikat) ซึ่งเป็นภาษามลายู อินโดนีเซียแปลว่าผูก
หรือมัด นับย้อนได้ลึกและไกลถึงสมัยก่อน ประวัติศาสตร์ ตามหลักฐานดังกล่าวไม่ว่าลวดลายประเภ
นามธรรม เรขาคณิต ลายสัตว์ หรือ ลายพันธุ์พฤกษา ต่างก็สะท้อนความผูกพันกับธรรมชาติและภูมิ
ปัญญาของชนเผ่าต่าง ๆ ในภูมิภาคนี้ที่ยังดำรงการใช้มรดกร่วมขององค์ความรู้แห่งการทอผ้าจากยุค
ดึกดำบรรพ์ส่งผ่านมาถึงปัจจุบัน (เอี่ยมพร โตภาณุรักษ์กุล, 2558 : 1 - 2.)

จังหวัดลำพูนเป็นจังหวัดหนึ่งที่ได้มีการประกอบการทำธุรกิจขนาดย่อมคือการทำธุรกิจทอผ้า
ของกลุ่มเกษตรกรซึ่งได้มีการจัดสรรทรัพยากรธรรมชาติในท้องถิ่นมาพัฒนาให้เกิดประโยชน์และ
ตอบสนองต่อนโยบายของรัฐบาลที่ได้พยายามผลักดันให้มีธุรกิจขนาดย่อมเกิดขึ้นในระดับท้องถิ่นเพื่อ
เป็นการช่วยลดปัญหาการว่างงานและปัญหาความยากจนของเกษตรกรและยังมุ่งเน้นไปถึง
อุตสาหกรรมแปรรูปที่ได้มาจากสิ่งทอเช่นอุตสาหกรรมการตัดเย็บเสื้อผ้าหรือแปรรูปไปเป็นสินค้าอื่น ๆ
ที่นำมาจากสิ่งทอและก่อให้เกิดการจ้างงานอย่างกว้างขวางส่งเสริมกลุ่มแม่บ้านเกษตรกรดำเนินการ
ตามแนวของสำนักงานเกษตรจังหวัดซึ่งได้เน้นกิจกรรมที่เป็นความต้องการของสมาชิกแม่บ้าน
เกษตรกรที่ประสบความสำเร็จในการดำเนินงานทอผ้าจำนวน 4 กลุ่ม ได้แก่ กลุ่มบ้านป่าขาม กลุ่ม
บ้านแม่สารบ้านตอง กลุ่มบ้านศรีเมืองย้อย และกลุ่มบ้านวังโฮ (ชัยรัตน์ เดชฤทัยภักดี, 2548 : 2)

ดังนั้นผู้ศึกษาจึงได้เสนอศึกษาเรื่องการส่งเสริมการอนุรักษ์ผ้าทอพื้นเมืองของเทศบาลตำบล
เวียงยอง อำเภอเมือง จังหวัดลำพูน เนื่องจากในปัจจุบันยังขาดคนสืบทอดภูมิปัญญาการทอผ้า ขาด
การสนใจเอาใจใส่ แล้วด้วยสถานการณ์การแพร่ระบาดของโรคโคโรนา 2019 (COVID-19) จึงทำให้
ผลิตภัณฑ์ผ้าทอพื้นเมืองขายได้ยาก ไม่มีคนมาดูงาน จึงได้ทำการศึกษาเพื่อค้นหาแนวทางในการ
ส่งเสริมการอนุรักษ์ผ้าทอพื้นเมืองที่จะส่งผลต่อการกำหนดนโยบายของเทศบาลเวียงยองต่อไป

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อศึกษาระดับความคิดเห็นเกี่ยวกับการอนุรักษ์ผ้าทอพื้นเมืองของเทศบาลตำบลเวียงยอง
2. เพื่อเปรียบเทียบความคิดเห็นเกี่ยวกับการอนุรักษ์ผ้าทอพื้นเมืองของเทศบาลตำบลเวียงยอง โดยจำแนกตามปัจจัยส่วนบุคคล
3. เพื่อนำเสนอการประยุกต์หลักพุทธธรรมเพื่อส่งเสริมการอนุรักษ์ผ้าทอพื้นเมืองของเทศบาลตำบลเวียงยอง

วิธีดำเนินการวิจัย

การศึกษาวิจัยเรื่อง การประยุกต์หลักพุทธธรรมเพื่อส่งเสริมการอนุรักษ์ผ้าทอพื้นเมืองของเทศบาลตำบลเวียงยอง อำเภอเมือง จังหวัดลำพูน ได้ใช้การวิจัยแบบผสมวิธี (Mixed Methods Research) ดังนี้

1) การวิจัยเชิงปริมาณ (Quantitative Research) โดยการเก็บรวบรวมข้อมูลด้วยวิธีการแจกแบบสอบถาม (Questionnaire) กับกลุ่มตัวอย่างที่ได้กำหนดไว้คือ ประชาชนในตำบลเวียงยอง อำเภอเมือง จังหวัดลำพูน จำนวน 364 คน ซึ่งได้มาจากการสุ่มตัวอย่างแบบง่าย (Simple random sampling) โดยใช้สูตรคำนวณขนาดกลุ่มตัวอย่างของทาโร่ ยามาเน่ (Taro Yamane) ที่มีค่าความคลาดเคลื่อนที่จะยอมรับได้ (allowable error 0.05)

2) การวิจัยเชิงคุณภาพ (Qualitative Research) ผู้วิจัยได้กำหนดเลือกผู้ให้ข้อมูลที่สำคัญ (Key Informants) ซึ่งมีคุณสมบัติสอดคล้องกับประเด็นสาระสำคัญของการวิจัยครั้งนี้ จำนวน 10 รูป/คน ประกอบด้วย กลุ่มพระสงฆ์ กลุ่มผู้บริหารเทศบาลตำบลเวียงยอง กลุ่มผู้ผลิตผ้าทอ กลุ่มตัวแทนประชาชน กลุ่มนักวิชาการ

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

1) แบบสอบถาม (Questionnaire) ที่ผู้ศึกษาพัฒนาขึ้นตามกรอบของวัฒนธรรมองค์กรของเทศบาลตำบลเวียงยอง โดยแบ่งออกเป็น 3 ตอน ดังนี้ ตอนที่ 1 เป็นแบบสอบถามเกี่ยวกับข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม ได้แก่ เพศ อายุ การศึกษา สถานภาพ อาชีพ และรายได้ (Check List) ตอนที่ 2 เป็นแบบสอบถามความคิดเห็นเกี่ยวกับการอนุรักษ์ผ้าทอพื้นเมืองของเทศบาลตำบลเวียงยอง

อำเภอเมือง จังหวัดลำพูน ประกอบไปด้วย 6 ด้านดังนี้ เร่งรัดและกระตุ้นให้หน่วยงานของรัฐและประชาชนเอาใจใส่อนุรักษ์สิ่งแวดล้อมศิลปวัฒนธรรมอย่างถูกต้องและเหมาะสม แก้ไขปรับปรุงกฎหมายให้เหมาะสมและได้ผลในทางปฏิบัติอย่างแท้จริง ป้องกันมิให้การพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมเป็นไปในทางที่จะก่อให้เกิดความเสียหายต่อสิ่งแวดล้อมศิลปกรรมวัฒนธรรม เสริมสร้างความรู้ความเข้าใจให้แก่บุคลากรในท้องถิ่นเพื่อทำหน้าที่ร่วมกันในการคุ้มครองและรักษา ส่งเสริมให้มีการอบรมและสร้างสามัญสำนึกให้ประชาชนเกิดความรู้สึกรักหวงแหนและเห็นค่าของศิลปวัฒนธรรม พัฒนาวិธีการอนุรักษ์มรดกทางวัฒนธรรมให้เกิดประโยชน์สูงสุดทางด้านเศรษฐกิจและสังคม ตอนที่ 3 ข้อเสนอแนะโดยมีขั้นตอนการวิจัยดังนี้ 1) ขอคำแนะนำจากอาจารย์ที่ปรึกษาสารนิพนธ์และผู้เชี่ยวชาญ เพื่อตรวจสอบเครื่องมือที่สร้างไว้ 2) หาความเที่ยงตรง (Validity) โดยการนำแบบสอบถามที่สร้างเสร็จเสนอเพื่อขอความเห็นชอบและนำเสนอต่อผู้เชี่ยวชาญแล้วนำมาปรับปรุงแก้ไขให้เหมาะสม จำนวน 5 ท่านโดยได้ค่า IOC (Item – Objective Congruence Index : IOC) ตั้งแต่ 0.8 – 1.0 หมายความว่าแบบสอบถามมีความสอดคล้องตามวัตถุประสงค์ 3) หาความเชื่อมั่นของเครื่องมือ (Reliability) นำแบบสอบถามที่ได้ปรับปรุงแก้ไขแล้วไปทดลองใช้ (Try Out) แก่ประชาชนทั่วไปในตำบลต้นธง อำเภอเมือง จังหวัดลำพูน จำนวน 30 คน เพื่อหาค่าความเชื่อมั่นด้วยวิธีการหาค่าสัมประสิทธิ์แอลฟา (α coefficient) ตามวิธีการของครอนบาค (Cronbach) ซึ่งได้ค่าความเชื่อมั่นทั้งฉบับเท่ากับ 0.979 4) นำแบบสอบถามที่ได้ปรับปรุงแก้ไขแล้วเสนอต่ออาจารย์ที่ปรึกษาสารนิพนธ์เพื่อขอความเห็นชอบและจัดพิมพ์แบบสอบถามฉบับสมบูรณ์ เพื่อใช้แจกกลุ่มตัวอย่างจริงในการวิจัยต่อไป

2) แบบสัมภาษณ์ โดยแบบสัมภาษณ์ที่ใช้เป็นแบบมีโครงสร้างซึ่งมีสาระสำคัญดังนี้ แนวทางส่งเสริมการอนุรักษ์ผ้าทอพื้นเมืองของเทศบาลตำบลเวียงยอง อำเภอเมือง จังหวัดลำพูน อันประกอบไปด้วย เร่งรัดและกระตุ้นให้หน่วยงานของรัฐและประชาชนเอาใจใส่อนุรักษ์สิ่งแวดล้อมศิลปวัฒนธรรมอย่างถูกต้องและเหมาะสม แก้ไขปรับปรุงกฎหมายให้เหมาะสมและได้ผลในทางปฏิบัติอย่างแท้จริง ป้องกันมิให้การพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมเป็นไปในทางที่จะก่อให้เกิดความเสียหายต่อสิ่งแวดล้อมศิลปกรรมวัฒนธรรม เสริมสร้างความรู้ความเข้าใจให้แก่บุคลากรในท้องถิ่นเพื่อทำหน้าที่ร่วมกันในการคุ้มครองและรักษา ส่งเสริมให้มีการอบรมและสร้างสามัญสำนึกให้ประชาชนเกิดความรู้สึกรักหวงแหนและเห็นค่าของศิลปวัฒนธรรม พัฒนาวิธีการอนุรักษ์มรดกทางวัฒนธรรมให้เกิดประโยชน์สูงสุดทางด้านเศรษฐกิจและสังคม และแนวทางการประยุกต์หลักพุทธธรรม หลักปธาน 4 อันประกอบด้วย สังวรปธานคือเพียรระวังและป้องกันสิ่งที่ไม่ดีที่อาจเป็นปัญหาไม่ให้เกิดขึ้น ปหาน

ปธานคือเพียรละและกำจัดสิ่งที่จะก่อให้เกิดปัญหา ภาวนาปธานคือเพียรเจริญทำให้สิ่งที่ดีให้เกิดขึ้น
อนุรักษนาปธานคือเพียรรักษาส่งดีที่เกิดขึ้นแล้วให้คงอยู่และเจริญยิ่งขึ้นไป โดยมีขั้นตอนดังนี้ 1)
ออกแบบเครื่องมือแบบสัมภาษณ์ 2)นำแบบสัมภาษณ์ให้อาจารย์ที่ปรึกษาและผู้เชี่ยวชาญตรวจสอบ
3)นำเครื่องมือไปใช้เก็บรวบรวมข้อมูล

ผลการวิจัย

1. ระดับความคิดเห็นเกี่ยวกับการอนุรักษ์ผ้าทอพื้นเมืองของเทศบาลตำบลเวียงยอง โดย
ภาพรวมอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 3.84$, S.D. = 0.558) เมื่อจำแนกเป็นรายด้านพบว่า ความคิดเห็น
เกี่ยวกับการอนุรักษ์ผ้าทอพื้นเมืองของเทศบาลตำบลเวียงยอง ด้านเร่งรัดและกระตุ้นให้เกิดการ
อนุรักษ์ ($\bar{X} = 3.94$, S.D. = 0.623) อยู่ในระดับมาก ส่วนด้านพัฒนาวิธีการอนุรักษ์มรดกทาง
วัฒนธรรม($\bar{X} = 3.86$, S.D. = 0.633) ด้านเสริมสร้างความรู้ความเข้าใจให้แก่บุคลากรในท้องถิ่น ($\bar{X}$
= 3.85, S.D. = 0.575) ด้านแก้ไขปรับปรุงกฎหมายให้เหมาะสมกับการปฏิบัติ ($\bar{X} = 3.82$, S.D. =
0.575) ด้านการอบรมและสร้างสำนึกให้ประชาชน ($\bar{X} = 3.80$, S.D. = 0.535) ด้านป้องกันสิ่งที่
จะก่อให้เกิดผลกระทบ ($\bar{X} = 3.75$, S.D. = 0.601) ทุกด้านอยู่ในระดับมากตามลำดับ

2. ผลการเปรียบเทียบความคิดเห็นเกี่ยวกับการอนุรักษ์ผ้าทอพื้นเมืองของเทศบาลตำบลเวียง
ยอง โดยภาพรวม จำแนกตามเพศ พบว่า แตกต่างกัน ($t = -0.305$, Sig.= 0.012) ดังนั้นจึงยอมรับ
สมมติฐานการวิจัย จำแนกตามอายุพบว่าไม่แตกต่างกัน ($F=0.034$, Sig.=0.992) ดังนั้นจึงปฏิเสธ
สมมติฐานการวิจัย จำแนกตามวุฒิการศึกษาพบว่าไม่แตกต่างกัน ($F=0.504$, Sig.= 0.680) ดังนั้นจึง
ปฏิเสธสมมติฐานการวิจัย จำแนกตามสถานภาพพบว่าไม่แตกต่างกัน ($F= 1.223$, Sig.=0.301) ดังนั้น
จึงปฏิเสธสมมติฐานการวิจัย จำแนกตามอาชีพพบว่าไม่แตกต่างกัน ($F=1.726$, Sig.=0.114) ดังนั้นจึง
ปฏิเสธสมมติฐานการวิจัย จำแนกตามรายได้พบว่าไม่แตกต่างกัน ($F=0.423$, Sig.= 0.792) ดังนั้นจึง
ปฏิเสธสมมติฐานการวิจัย

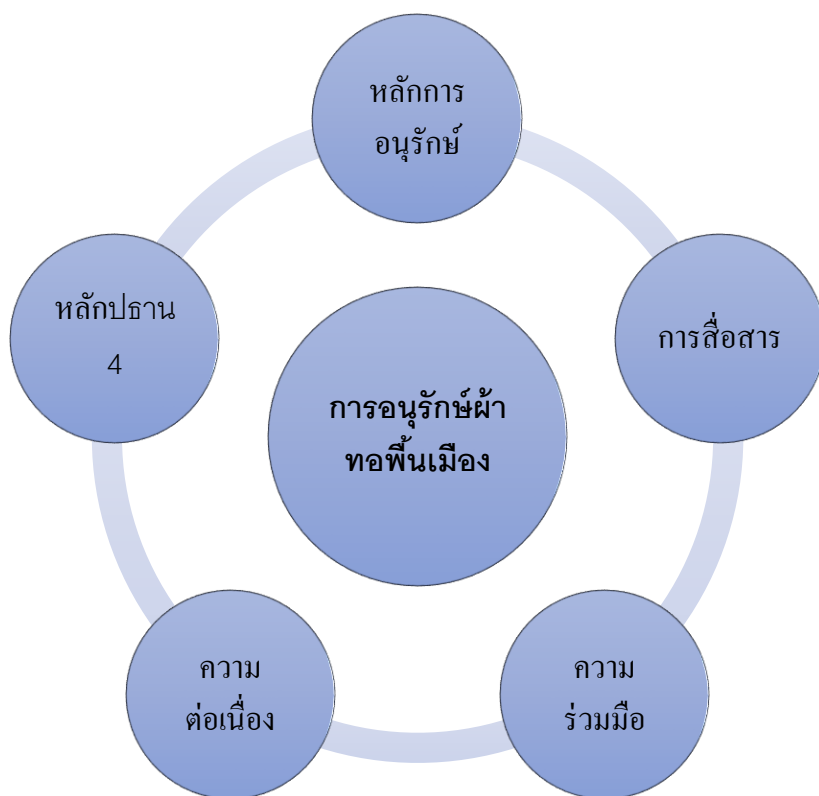
3. แนวทางการประยุกต์หลักพุทธธรรมเพื่อส่งเสริมการอนุรักษ์ผ้าทอพื้นเมืองของเทศบาล
ตำบลเวียงยอง โดยมีองค์ประกอบอยู่ 2 ส่วนสำคัญคือ

3.1 แนวทางการส่งเสริมการอนุรักษ์ผ้าทอพื้นเมืองของเทศบาลตำบลเวียงยอง บน
พื้นฐานการยึดหลักการอนุรักษ์ทั้ง 6 หลัก สามารถนำมาวิเคราะห์ได้ดังนี้

เร่งรัดและกระตุ้นให้หน่วยงานของรัฐและประชาชนเอาใจใส่อนุรักษ์สิ่งแวดล้อม ศิลปวัฒนธรรมอย่างถูกต้องและเหมาะสมคือการกำหนดนโยบายในการส่งเสริมการอนุรักษ์ผ้าทอพื้นเมืองที่ชัดเจน และการประชาสัมพันธ์ให้ประชาชนได้รับทราบอย่างทั่วถึง แก้ไขปรับปรุงกฎหมายให้เหมาะสมและได้ผลในทางปฏิบัติอย่างแท้จริงคือการปรับปรุงกฎระเบียบที่เกี่ยวข้องกับการอนุรักษ์ผ้าทอพื้นเมืองให้มีความชัดเจนสอดคล้องกับสภาพความเปลี่ยนแปลงทั้งทางเศรษฐกิจและสังคม ป้องกันมิให้การพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมเป็นไปในทางที่จะก่อให้เกิดความเสียหายต่อสิ่งแวดล้อม ศิลปกรรมวัฒนธรรมคือการนำผลดำเนินงานในการอนุรักษ์ผ้าทอพื้นเมืองใช้เป็นข้อมูลในการแก้ไขปรับปรุงแนวทางในการดำเนินงานเพื่อให้เกิดประสิทธิภาพมากขึ้น เสริมสร้างความรู้ความเข้าใจให้แก่บุคลากรในท้องถิ่นเพื่อทำหน้าร่วมกันในการคุ้มครองและรักษาคือการจัดกิจกรรมเพื่อให้ความรู้ความเข้าใจกับบุคลากรทั้งในเทศบาล และผู้นำชุมชนเกี่ยวกับการอนุรักษ์ผ้าทอพื้นเมือง ส่งเสริมให้มีการอบรมและสร้างสามัญสำนึกให้ประชาชนเกิดความรู้สึกรักหวงแหนและเห็นค่าของศิลปวัฒนธรรมคือการจัดกิจกรรมร่วมกันระหว่างผู้เกี่ยวข้องเพื่อให้ทุกฝ่ายมีความเข้าใจถึงแนวทางในการอนุรักษ์ผ้าทอพื้นเมือง พัฒนาวิธีการอนุรักษ์มรดกทางวัฒนธรรมให้เกิดประโยชน์สูงสุดทางด้านเศรษฐกิจและสังคมคือการประสานความร่วมมือระหว่างหน่วยงานเพื่อสนับสนุนโครงการเกี่ยวกับการอนุรักษ์ให้เป็นไปอย่างต่อเนื่อง

3.2 แนวทางการประยุกต์หลักพุทธธรรมเพื่อส่งเสริมการอนุรักษ์ผ้าทอพื้นเมืองของเทศบาลตำบลเวียงยองโดยใช้หลักปธาน 4 ประกอบด้วย สังวรปธานคือเพียรระวังและป้องกันสิ่งที่ไม่ดีที่อาจเป็นปัญหาไม่ให้เกิดขึ้นคือการปลูกฝังความคิดจิตสำนึกของคนในสังคมให้เห็นความสำคัญของการอนุรักษ์ผ้าทอพื้นเมือง ปหานปธานคือเพียรละและกำจัดสิ่งที่จะก่อให้เกิดปัญหาคือการให้ความรู้เกี่ยวกับประโยชน์ที่ได้จากการอนุรักษ์ผ้าทอพื้นเมือง รวมไปถึงวิธีการที่ถูกต้องในการส่งเสริมการอนุรักษ์ผ้าทอพื้นเมือง ภาวนาปธานคือเพียรเจริญทำให้สิ่งที่ดีให้เกิดขึ้นคือการจัดเวทีแลกเปลี่ยนความรู้เกี่ยวกับการอนุรักษ์ผ้าทออยู่เป็นประจำเพื่อให้เกิดการพัฒนาวิธีการอนุรักษ์ผ้าทอพื้นเมืองที่มีประสิทธิภาพมากยิ่งขึ้น อนุรักษนาปธานคือเพียรรักษาส่งดีที่เกิดขึ้นแล้วให้คงอยู่และเจริญยิ่งขึ้นไปคือการส่งเสริมให้เกิดกิจกรรมในการอนุรักษ์ผ้าทอพื้นเมืองอยู่เป็นประจำเพื่อให้เกิดการกระตุ้นการขับเคลื่อนการอนุรักษ์ผ้าทอพื้นเมืองอย่างต่อเนื่อง

สรุปองค์ความรู้จากการวิจัย

สรุปได้ว่าการอนุรักษ์ผ้าทอพื้นเมืองที่มีประสิทธิภาพจะต้องประกอบไปด้วย การยึดหลักการอนุรักษ์วัฒนธรรมที่นำมาใช้เพื่อการวิเคราะห์ออกมาเป็นแนวทางในการอนุรักษ์ผ้าทอพื้นเมือง ซึ่งแนวทางดังกล่าวจะมีประสิทธิภาพมากที่สุดก็ต่อเมื่อมีปัจจัยสนับสนุนที่ดีคือ การสื่อสารที่ดีจะช่วยให้เกิดการรับรู้และเข้าใจร่วมกัน ความร่วมมือเป็นพื้นฐานการทำงานภายใต้การมีส่วนร่วมจากทุกระดับ ความต่อเนื่องที่จะช่วยให้เกิดการเป็นการกระตุ้นให้เห็นถึงความสำคัญในการอนุรักษ์ผ้าทอพื้นเมือง และหลักปณ 4 ที่สนับสนุนให้กระบวนการอนุรักษ์ผ้าทอพื้นเมืองมีประสิทธิภาพและประสิทธิผลมากยิ่งขึ้น

การอภิปรายผล

1. ระดับความคิดเห็นเกี่ยวกับการอนุรักษ์ผ้าทอพื้นเมืองของเทศบาลตำบลเวียงยอง โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 3.84$, S.D. = 0.558) เมื่อจำแนกเป็นรายด้านพบว่า ความคิดเห็นเกี่ยวกับการอนุรักษ์ผ้าทอพื้นเมืองของเทศบาลตำบลเวียงยอง ด้านเร่งรัดและกระตุ้นให้เกิดการอนุรักษ์ ($\bar{X} = 3.94$, S.D. = 0.623) อยู่ในระดับมาก ส่วนด้านพัฒนาวิธีการอนุรักษ์มรดกทางวัฒนธรรม ($\bar{X} = 3.86$, S.D. = 0.633) ด้านเสริมสร้างความรู้ความเข้าใจให้แก่บุคลากรในท้องถิ่น ($\bar{X} = 3.85$, S.D. = 0.575) ด้านแก้ไขปรับปรุงกฎหมายให้เหมาะสมกับการปฏิบัติ ($\bar{X} = 3.82$, S.D. = 0.575) ด้านการอบรมและสร้างสำนึกให้ประชาชน ($\bar{X} = 3.80$, S.D. = 0.535) ด้านป้องกันสิ่งที่จะก่อให้เกิดผลกระทบ ($\bar{X} = 3.75$, S.D. = 0.601) ทุกด้านอยู่ในระดับมากตามลำดับ **ณัฐริกา สว่างศรี และมัลลิกา ธรรมจริยาวัฒน์** (2561 : บทคัดย่อ) ได้ทำการค้นคว้าอิสระฉบับนี้มีเพื่อศึกษา “การอนุรักษ์วิธีการส่งเสริมการทอผ้าไหมตีนแดงที่มีประสิทธิภาพของกลุ่มวิสาหกิจชุมชนตำบลหนองกง อำเภอนางรอง จังหวัดบุรีรัมย์” ผลการวิจัยพบว่า ประชากรส่วนใหญ่เป็นเพศหญิง มีอายุระหว่าง 45-54 ปี มีสถานภาพสมรส มีระดับการศึกษาต่ำกว่ามัธยมศึกษา มีอาชีพรับจ้างทั่วไป มีรายได้ต่อเดือนน้อยกว่า 10,000 บาท การอนุรักษ์วิธีการส่งเสริมการทอผ้าไหมตีนแดงที่มีประสิทธิภาพของกลุ่มวิสาหกิจชุมชนตำบลหนองกง อำเภอนางรอง จังหวัดบุรีรัมย์ที่มีประสิทธิผล ด้านการส่งเสริมภาพรวมอยู่ในระดับมากที่สุด รองลงมา ด้านวิธีการอนุรักษ์ ด้านกระบวนการผลิตและเทคนิค ด้านความเป็นมา ทุกด้านอยู่ในระดับมากตามลำดับ

2. ผลการเปรียบเทียบความคิดเห็นเกี่ยวกับการอนุรักษ์ผ้าทอพื้นเมืองของเทศบาลตำบลเวียงยอง โดยภาพรวม จำแนกตามเพศ พบว่า แตกต่างกัน ($t = -0.305$, Sig. = 0.012) ดังนั้นจึงยอมรับสมมติฐานการวิจัย จำแนกตามอายุพบว่าไม่แตกต่างกัน ($F = 0.034$, Sig. = 0.992) ดังนั้นจึงปฏิเสธสมมติฐานการวิจัย จำแนกตามวุฒิการศึกษาพบว่าไม่แตกต่างกัน ($F = 0.504$, Sig. = 0.680) ดังนั้นจึงปฏิเสธสมมติฐานการวิจัย จำแนกตามสถานภาพพบว่าไม่แตกต่างกัน ($F = 1.223$, Sig. = 0.301) ดังนั้นจึงปฏิเสธสมมติฐานการวิจัย จำแนกตามอาชีพพบว่าไม่แตกต่างกัน ($F = 1.726$, Sig. = 0.114) ดังนั้นจึงปฏิเสธสมมติฐานการวิจัย จำแนกตามรายได้พบว่าไม่แตกต่างกัน ($F = 0.423$, Sig. = 0.792) ดังนั้นจึงปฏิเสธสมมติฐานการวิจัย สอดคล้องกับการวิจัยของ **รัตนารณ ฤทธิรงค์** (2557 : ง) ศึกษาวัฒนธรรมองค์กรในโรงเรียนประถมศึกษา สังกัดสำนักงานเขต พื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสตูล

ผลการวิจัยพบว่า ผู้บริหารโรงเรียนและครูมีความคิดเห็นเกี่ยวกับวัฒนธรรมองค์กรในโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสกลนครแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 เมื่อเปรียบเทียบตามประเภทการดำเนินงานและขนาดโรงเรียน ผู้บริหารโรงเรียนและครูมีความคิดเห็นเกี่ยวกับวัฒนธรรมองค์กรในโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสกลนคร ทุกปัจจัยไม่แตกต่างกันจึงปฏิเสธสมมติฐานการวิจัย

3. แนวทางการประยุกต์หลักพุทธธรรมเพื่อส่งเสริมการอนุรักษ์ผ้าทอพื้นเมืองของเทศบาลตำบลเวียงยอง โดยมีองค์ประกอบอยู่ 2 ส่วนสำคัญคือ

3.1 แนวทางการส่งเสริมการอนุรักษ์ผ้าทอพื้นเมืองของเทศบาลตำบลเวียงยอง บนพื้นฐานการยึดหลักการอนุรักษ์ทั้ง 6 หลัก สามารถนำมาวิเคราะห์ได้ดังนี้ เรงรัดและกระตุ้นให้หน่วยงานของรัฐและประชาชนเอาใจใส่อนุรักษ์สิ่งแวดล้อมศิลปวัฒนธรรมอย่างถูกต้องและเหมาะสมคือการกำหนดนโยบายในการส่งเสริมการอนุรักษ์ผ้าทอพื้นเมืองที่ชัดเจน และการประชาสัมพันธ์ให้ประชาชนได้รับทราบอย่างทั่วถึง แก้ไขปรับปรุงกฎหมายให้เหมาะสมและได้ผลในทางปฏิบัติอย่างแท้จริงคือการปรับปรุงกฎระเบียบที่เกี่ยวข้องกับการอนุรักษ์ผ้าทอพื้นเมืองให้มีความชัดเจนสอดคล้องกับสภาพความเปลี่ยนแปลงทั้งทางเศรษฐกิจและสังคม ป้องกันมิให้การพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมเป็นไปในทางที่จะก่อให้เกิดความเสียหายต่อสิ่งแวดล้อมศิลปกรรมวัฒนธรรมคือการนำผลดำเนินงานในการอนุรักษ์ผ้าทอพื้นเมืองใช้เป็นข้อมูลในการแก้ไขปรับปรุงแนวทางในการดำเนินงานเพื่อให้เกิดประสิทธิภาพมากขึ้น เสริมสร้างความรู้ความเข้าใจให้แก่บุคลากรในท้องถิ่นเพื่อทำหน้าร่วมกันในการคุ้มครองและรักษา คือการจัดกิจกรรมเพื่อให้ความรู้ความเข้าใจกับบุคลากรทั้งในเทศบาล และผู้นำชุมชนเกี่ยวกับการอนุรักษ์ผ้าทอพื้นเมือง ส่งเสริมให้มีการอบรมและสร้างสามัญสำนึกให้ประชาชนเกิดความรู้สึกหวงแหนและเห็นค่าของศิลปวัฒนธรรมคือการจัดกิจกรรมร่วมกันระหว่างผู้เกี่ยวข้องเพื่อให้ทุกฝ่ายมีความเข้าใจถึงแนวทางในการอนุรักษ์ผ้าทอพื้นเมือง พัฒนาวิธีการอนุรักษ์มรดกทางวัฒนธรรมให้เกิดประโยชน์สูงสุดทางด้านเศรษฐกิจและสังคมคือการประสานความร่วมมือระหว่างหน่วยงานเพื่อสนับสนุนโครงการเกี่ยวกับการอนุรักษ์ให้เป็นไปอย่างต่อเนื่อง สอดคล้องกับงานวิจัยของ พันธุ์ดี จิระชัย (2544 : บทคัดย่อ) ศึกษาเรื่องบทบาทในการอนุรักษ์วัฒนธรรมพื้นบ้านของครูสังคมศึกษาในโรงเรียนมัธยมศึกษาสังกัดกรมสามัญศึกษาจังหวัดเชียงใหม่ผลการวิจัยพบว่า 1. ควรมีการสอดแทรกและบูรณาการเกี่ยวกับวัฒนธรรมท้องถิ่นเข้าไปในรายวิชาสังคมศึกษาในการจัดการเรียนการสอนในห้องเรียน 2. ควรจัดตั้งชุมชนอนุรักษ์วัฒนธรรมพื้นบ้านโดยจัดกิจกรรมทางวิชาการในโรงเรียน 3. ควร

กำหนดแผนการดำเนินงานการจัดกิจกรรมทางวิชาการในโรงเรียนไว้ในแผนงานและโครงการของโรงเรียน 4. ควรจัดให้มีการประชุมสัมมนาเกี่ยวกับการอนุรักษ์วัฒนธรรมพื้นบ้านแก่ครูอย่างจริงจังเพื่อนำไปสู่การปฏิบัติได้อย่างเป็นรูปธรรม 5. ควรจัดงบประมาณให้ชุมชนหรือบุคลากรในโรงเรียนเพื่อเข้าร่วมกิจกรรมของชุมชน 6. ควรสนับสนุนให้ครูและนักเรียนเห็นความสำคัญในประเพณีของท้องถิ่นเพื่อสร้างจิตสำนึกต่อการมีส่วนร่วมในการอนุรักษ์วัฒนธรรมท้องถิ่น

3.2 แนวทางการประยุกต์หลักพุทธธรรมเพื่อส่งเสริมการอนุรักษ์ผ้าทอพื้นเมืองของเทศบาลตำบลเวียงยองโดยใช้หลักฐาน 4 ประกอบด้วย สังวรปธานคือเพียรระวังและป้องกันสิ่งที่ไม่ดีที่อาจเป็นปัญหาไม่ให้เกิดขึ้นคือการปลูกฝังความคิดจิตสำนึกของคนในสังคมให้เห็นความสำคัญของการอนุรักษ์ผ้าทอพื้นเมือง ปหานปธานคือเพียรละและกำจัดสิ่งที่จะก่อให้เกิดปัญหาคือการให้ความรู้เกี่ยวกับประโยชน์ที่ได้จากการอนุรักษ์ผ้าทอพื้นเมืองรวมถึงวิธีการที่ถูกต้องในการส่งเสริมการอนุรักษ์ผ้าทอพื้นเมือง ภวานาปธานคือเพียรเจริญทำให้สิ่งที่ดีให้เกิดขึ้นคือการจัดเวทีแลกเปลี่ยนความรู้เกี่ยวกับการอนุรักษ์ผ้าทออยู่เป็นประจำเพื่อให้เกิดการพัฒนาวิธีการอนุรักษ์ผ้าทอพื้นเมืองที่มีประสิทธิภาพมากยิ่งขึ้น อนุรักษนาปธานคือเพียรรักษาส่งดีที่เกิดขึ้นแล้วให้คงอยู่และเจริญยิ่งขึ้นไปคือการส่งเสริมให้เกิดกิจกรรมในการอนุรักษ์ผ้าทอพื้นเมืองอยู่เป็นประจำเพื่อให้เกิดการกระตุ้นการขับเคลื่อนการอนุรักษ์ผ้าทอพื้นเมืองอย่างต่อเนื่อง สอดคล้องกับงานวิจัยของ พระครูพิศิษฐ์อรรถวิชัย (สำรวย โชติวโร) (2554, บทคัดย่อ) ได้ทำการศึกษาวิจัยเรื่อง “ศึกษาวิจัยในการปฏิบัติวิปัสสนาภวานา” การศึกษาพบว่าวิริยะหมายถึงความเพียร 4 อย่างตรงกับบาลีว่าปธานหรือเรียมมปธาน 4 คือสังวรปธานการกำหนดสติพิจารณาในกายเวทนาจิตและธรรมเพื่อให้เกิดปัญญาารู้แจ้ง ในการใช้ความเพียรในการปฏิบัติวิปัสสนาต้องเป็นมัชฌิมาปฏิปทาคือทางสายกลางถ้าเคร่งตึงจนเกินไปก็ทำให้ใจฟุ้งซ่านหาสำเร็จกิจไม่ได้ถ้าหย่อนเกินไปก็เกียจคร้านว่างนอนด้วยเหตุนี้จึงควรปรับอินทรีย์คือวิริยะกับสมาธิให้เสมอกันเพราะหากวิริยะมากสมาธิอ่อนผู้ปฏิบัติจะฟุ้งซ่าน แต่หากสมาธิมากความเพียรอ่อนผู้ปฏิบัติจะเกียจคร้านส่วนการปรับศรัทธากับปัญญาต้องให้เสมอกันเพราะถ้าศรัทธามากปัญญาน้อยผู้ปฏิบัติจะศรัทธาอย่างเดียวไม่มีปัญญาพิจารณาพระไตรลักษณ์ แต่ถ้าปัญญามากศรัทธาอ่อนผู้ปฏิบัติมักจะไม่นิยมนับถือครูอาจารย์ดังนั้นผู้ปฏิบัติจึงต้องใช้วิริยะคือความเพียรที่พอดีไม่ตึงไม่หย่อนเกินไปและปรับอินทรีย์ให้สมดุลกันจึงจะประสบผลสำเร็จในการปฏิบัติวิปัสสนาภวานา

References

- เอี่ยมพร โตภาณุรักษ์กุล, การวิจัยเชิงปฏิบัติการแบบมีส่วนร่วมในการอนุรักษ์และสืบทอดภูมิปัญญา
ผ้าทอไทยทรงดำ, วิทยานิพนธ์ปริญญาปรัชญาดุษฎีบัณฑิต สาขาวิชาพัฒนศึกษา, บัณฑิต
วิทยาลัย มหาวิทยาลัยศิลปากรบัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศิลปากร, 2558, หน้า 1 - 2.
- ชัยรัตน์ เดชอุทัยภักดี, การดำเนินงานของกลุ่มทอผ้าที่ประสบความสำเร็จตำบลเวียงยอง อำเภอเมือง
จังหวัดลำพูน, การค้นคว้าอิสระวิทยาศาสตร์มหาบัณฑิต (เกษตรศาสตร์) ส่งเสริม
การเกษตร, บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยเชียงใหม่, 2548, หน้า 2.
- พันธุ์ดี จิระชัย, บทบาทในการอนุรักษ์วัฒนธรรมพื้นบ้านของครูสังคมศึกษาในโรงเรียนมัธยมศึกษา
สังกัดกรมสามัญศึกษา จังหวัดเชียงใหม่, วิทยานิพนธ์ปริญญามหาบัณฑิต สาขาวิชาการ
สอนสังคมศึกษา, เชียงใหม่ : มหาวิทยาลัยเชียงใหม่, 2544, บทคัดย่อ.
- พระครูพิศิษฐ์ชัยโชติ (สำรวย โชติวโร), ศึกษาวิจัยในการปฏิบัติวิปัสสนาภาวนา, วิทยานิพนธ์พุทธ
ศาสตรมหาบัณฑิต (วิปัสสนาภาวนา), (บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราช
วิทยาลัย), 2554, บทคัดย่อ.
- ณัฐริกา สว่างศรี และมัลลิกา ธรรมจริยาวัฒน์, การอนุรักษ์วิธีการส่งเสริมการทอผ้าไหมตีนแดงที่มี
ประสิทธิภาพของกลุ่มวิสาหกิจชุมชนตำบลหนองกง อำเภอนางรอง จังหวัดบุรีรัมย์, การ
ค้นคว้าอิสระบริหารธุรกิจมหาบัณฑิต สาขาบริหารธุรกิจ, มหาวิทยาลัยรามคำแหง, 2561.
- รัตนารณณ์ ฤทธิรงค์ “วัฒนธรรมองค์กรในโรงเรียนประถมศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา
ประถมศึกษาสกลนคร”, งานนิพนธ์การศึกษามหาบัณฑิต สาขาบริหารการศึกษา, ครุศาสตรม
หาบัณฑิต มหาวิทยาลัยราชภัฏสกลนคร, 2557.